

Seksuālā veselība personām ar muguras smadzeņu bojājumu

MF 5. kursa studente Liene Nulle

Mentors: Dr. Anda Nulle

9.12.2015., Rīga

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

65 RSU
IZAUGSMES
GADI

Seksualitāte (PVO 2006)

- Seksualitāte ir cilvēka būtības centrālais aspekts visas dzīves garumā. Tas ietver dzimumu, dzimuma identitāti un lomas, seksuālo orientāciju, erotiku, patiku, intimitāti un reprodukciju.
- Seksualitāte tiek piedzīvota un izteikta domās, fantāzijās, vēlmēs, ticējumos, attieksmē, vērtībās, uzvedībā, praksē, attiecībās.
- Lai gan seksualitāte var ietvert visas šīs dimensijas, ne vienmēr visas no tām ir piedzīvotas un izteiktas.
- Seksualitāti ietekmē bioloģisko, psiholoģisko, sociālo, ekonomisko, politisko, ētisko, juridisko, vēsturisko un reliģisko faktoru mijiedarbība.

[http://www.who.int/reproductivehealth/topics/sexual_health/sh_definitions/en/]

Seksuālā funkcija

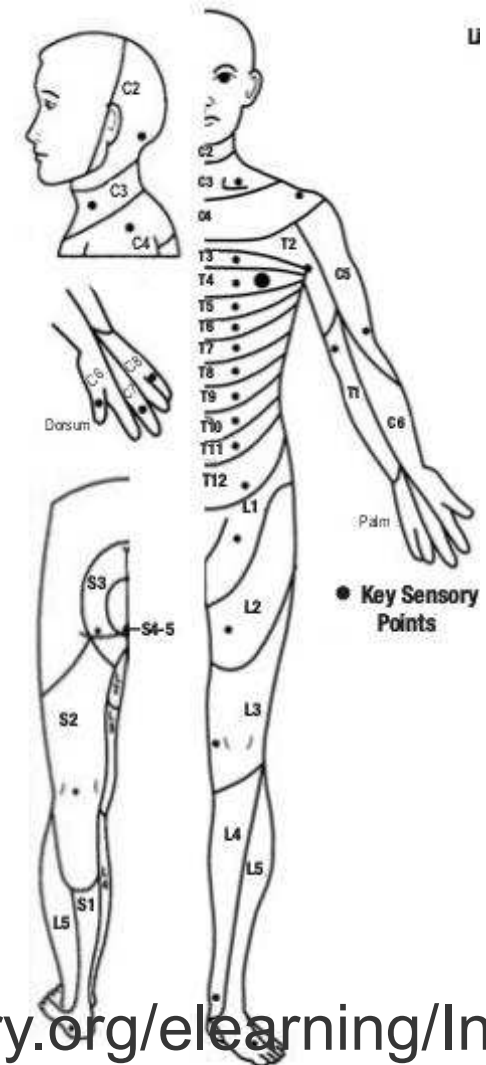
- Seksuālā funkcija ietver seksuālo interesi (tieksmi), dzimumorgānu spēju reaģēt uz seksuālo uzbudinājumu, orgasmu un ejakulāciju.

[ISCoS Textbook of Comprehensive Management of Spinal Cord Injuries, p.614.]

Muguras smadzeņu bojājuma novērtēšana

- Pilna neiroloģiskā izmeklēšana (ISNSCI)
 - Jušana T₁₁-L₂ līmenī (psihogēnais ceļš)
 - Jušana S₂-S₅ līmenī (refleksogēnais ceļš)
 - Abdominālie un anālie refleksi

[ISCoS Textbook of Comprehensive Management of Spinal Cord Injuries, p.614.]

[www.asia-spinalinjury.org/elearning/International%20Stds%20Diagram%20Worksheet%2011.2015%20opt.pdf]

MS bojājuma ietekme uz seksualitāti

- Traucēta motorā funkcija
- Izmainīta jušana, jaunu erogēno zonu veidošanās
- Autonomās nervu sistēma traucējumi, autonomā disrefleksija (AD)
- Urīna un zarnu satura nesaturēšana
- Spasticitāte
- Sāpes
- Depresija

[ISCoS Textbook of Comprehensive Management of Spinal Cord Injuries, p.617.-618.]

Seksuālās funkcijas traucējumi sievietēm ar MS bojājumu

Funkcijas traucējumi sievietēm

■ Lubrikācijas traucējumi

- Lubrikanti uz ūdens bāzes

■ Grūtības sasniegt orgasmu

- Pozicionēšana, seksa rotāļietas, plaša fantāzija. Ja bojājums virs T₆, jābrīdina par AD iespējamību, lietojot vibratoru.

■ Fertilitāte

- Nav traucēta
- Pārejoša amenoreja pēc traumas, kas atjaunojas vidēji 6 mēnešu laikā

[ISCoS Textbook of Comprehensive Management of Spinal Cord Injuries, p.618.-623.]

Funkcijas traucējumi sievietēm

■ Kontracepcija

- Neiesaka lietot hormonālo orālo kontracepciju sakarā ar paaugstinātu DVT risku
- Implanti virs bojājuma līmeņa
- Intravaginālie rīņi un intrauterīnie implanti kontraindicēti izgulējumu un AD riska dēļ
- Olvadu nosiešana var būt opcija
- Histerektomija nav rekomendēta

■ Grūtniecība

- Parasti nav traucēta grūtniecības iestāšanās

● Priekšlaicīgas dzemdības
[ISCOS Textbook: A Concise Handbook of Spinal Cord Injuries, p.618.-623.]

INTERNATIONAL SPINAL CORD INJURY FEMALE SEXUAL FUNCTION BASIC DATA SET – FORM (Version 1.0)

Date of data collection: YYYYMMDD

Interest in discussing sexual issues

- Yes
- No, but willing to provide information for the medical record
- No, prefers the discussion is stopped

Sexual problems unrelated to spinal cord lesion

- No
- Yes, specify
- Unknown

Sexual dysfunction related to the spinal cord lesion:

- Yes
- No
- Unknown

Psychogenic genital arousal

- Normal
- Reduced/altered
- Absent
- Unknown

Reflex genital arousal

- Normal
- Reduced/altered
- Absent
- Unknown

Orgasmic function

- Normal
- Reduced/altered
- Absent
- Unknown

Menstruation

- Normal
- Reduced/altered
- Absent
- Unknown
- Not applicable

[<http://www.iscos.org.uk/international-sci-male-sexual-function-data-sets>]

Seksuālās funkcijas traucējumi vīriešiem ar MS bojājumu

Funkcijas traucējumi vīriešiem

■ Erektīlā disfunkcija

- Specifiskās 5. tipa fosfodiesterāzes (PDE5) inhibitori (sildenafilis, cialis, vardenafilis)
- Intrakavernozās injekcijas (papaverīns, fentolamīns, alprostadils, prostaglandīns E₁)
- Dzimumlocekļa protezēšana
- Gumijas riņķi, vakuumsūkņi

■ Grūtības sasniegt orgasmu

- Retāk sasniedz orgasmu, apraksta to kā ne tikai fizisku, bet arī kā psiholoģisku procesu

- Sausā orgasma fenomens (ejakulācija nenotiek vai notiek retrogrādi urīnpūslī)

[ISCoS Textbook of Comprehensive Management of Spinal Cord Injuries, p.618.-623.]

Funkcijas traucējumi vīriešiem

■ Nespēja panākt ejakulāciju

- 16-33% spēj sasniegt ejakulāciju masturbācijas vai dzimumakta laikā, 19-29% retrogrāda ejakulācija
- Stimulācija ar roku
- Vibrostimulācija kombinācijā ar midodrīnu
- Elektroejakulācija - rektāli ievieto elektrisko zondi
- Manuāla prostatas masāža
- Ķirurģiskas metodes

■ Spermas kvalitāte

- Samazināts spermatozoīdu kustīgums un dzīvotspēja, bet

[ISCOs Textbook of Comprehensive Management of Spinal Cord Injuries, p.623.-629.]

ne koncentrācija

INTERNATIONAL SPINAL CORD INJURY MALE SEXUAL FUNCTION BASIC DATA SET – FORM (Version 1.0)

Date of data collection: YYYYMMDD

Interest in discussing sexual issues

- Yes
- No, but willing to provide information for the medical record
- No, prefers the discussion is stopped

Sexual issues unrelated to spinal cord lesion:

- No
- Yes, specify _____
- Unknown

Sexual dysfunction related to the spinal cord lesion:

- Yes
- No
- Unknown

Psychogenic Erection

- Normal
- Reduced/altered
- Absent
- Unknown

Reflex Erection

- Normal
- Reduced/altered
- Absent
- Unknown

Ejaculation

- Normal
- Reduced/altered
- Absent
- Unknown

Orgasmic Function

- Normal
- Reduced/altered
- Absent
- Unknown

[<http://www.iscos.org.uk/international-sci-male-sexual-function-data-sets>]

Kopsavilkums

- Muguras smadzeņu bojājums nav šķērslis seksuāli aktīvai un piepildītai dzīvei.
- Veselības aprūpes personālam ir pēc iespējas agrāk jārunā un aktīvi jājautā par seksualitāti un seksuālo funkciju.
- Funkciju traucējums atkarīgs no bojājuma rakstura.
- Metodes seksuālās funkcijas uzlabošanai ir plaši variējamas, nepieciešama eksperimentēšana un laiks.
- Vīrieši un sievietes ir spējīgi veidot ģimeni.
- Personas ar bojājumu virs T_6 līmeņa ir jāizglīto par autonomo disrefleksiju.

Jautājumi, par kuriem vērts padomāt..

- Cik bieži mēs pacientiem jautājam par seksuālās funkcijas traucējumiem?
- Cik nozīmīga ir seksuālās funkcijas saglabāšana pacientiem pēc muguras smadzeņu bojājuma?

Paldies par uzmanīb

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE